

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUL VE ÖĞRETMEN İÇERİKLİ SİNEMA FİLMLERİNİ OKUMA BİÇİMLERİNİN İNCELENMESİ¹

Alper KAŞKAYA

Yrd. Doç. Dr., Erzincan Üniversitesi, alperkaskaya@gmail.com

Ziya SELÇUK

Prof. Dr., TED Üniversitesi, ziyaselcuk1@yahoo.com

Received: 26.12.2016

Accepted: 18.03.2017

ÖZ

Sınıf öğretmeni adaylarının okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerine yönelik alımlama düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, nitel araştırma modellerinden örnek olay (case study) modeli benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın örnek olayını okul ve öğretmen içerikli 3 adet sinem filmi oluşturmuş, sınıf öğretmeni adaylarının filme yönelik düşünceleri ve filmleri nasıl alımladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinden toplam 38 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde veriler görüşme yönteminden yararlanılarak elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının filmlere yönelik alımlama biçimlerini tespit etmek üzere film gösterimi sonrasında öğretmen adayları ile filme yönelik bir odak grup görüşme süreci gerçekleştirilmiştir. Veri analizi sürecinde içerik analizi yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmada kullanılan filmlerin öğretmen adayları tarafından alımlanma biçiminin belirlenmesinde Stuart Hall tarafından geliştirilen kodlama kod açıklama modeline göre bir kodlama sistemi benimsenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen adayları tarafından müzakereci bir okuma biçimiyle ele alındığı görülmektedir. Öğretmen adayları senaryoda var olan, filmde vurgulanan anlamların farkında olmakla birlikte kendi durumlarına, koşullarına uygun çıkarımlarda buldukları da görülmektedir. Özellikle öğretmen adaylarının, filmde yer alan karakterlerin ve koşulların kendilerine en yakın olduğu noktalarda hegemonik bir okuma biçimini benimsedikleri görülürken, filmde yer alan “efsane” öğretmen profilinin ve bu bağlamda ortam ve koşulların ütöpik olarak algılandığı ve toplumsal özellikleri ile uyumlu olmadığı noktalarda karşıt okuma biçiminin gerçekleştirildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni yetiştirme, sinema filmleri, alımlama.

TEACHER CANDIDATES RECEPTION FOR SCHOOL AND TEACHER THEMED FILMS

ABSTRACT

This study was carried out to determine the reception of teacher candidates for school and teacher themed films. One of the qualitative research model, “case study” was adopted in this study. The aim is to determine primary teacher candidates’ opinions and receptions about the films. In this research, 38 fourth-grade students in Gazi University, Faculty of Education participated. A focus group evaluation process was conducted to determine teacher candidates’ receptions for the films after the film screenings finished. Content analysis approach was adopted for the data analysis. In the study, a coding system based on a coding-encoding model developed by Stuart Hall was adopted to determine teacher candidates’ receptions. According to data teacher candidates’ receptions about school and teacher themed films are “negotiator.” Teacher candidates are aware of the main idea highlighted in the film and scenario but they inference

¹ Bu çalışma doktora tez çalışmasından alınmıştır.

according to their own circumstances. When teacher candidates feel themselves very close to the characters and circumstances in the film, they adopt a “dominant (hegemonic)” form of reception. Also, they adopt “opponent” form of reception when they perceive “legend” teacher profile in the film, the environment, and circumstances as utopian and incompatible with socio-cultural features.

Keywords Primary teaching education, films, reception.

GİRİŞ

Son yıllarda öğretmen yetiştirme ve öğretmenlerin kalite standartları konuları giderek daha fazla tartışılan konular arasında yer almaya başlamaktadır. Bu kapsamda birçok araştırma, uygulama ve çalışma yapılmasına karşın halen birçok eksik noktanın varlığından bahsedilmektedir (Kaşkaya, 2012). Özellikle öğretmen yetiştirme sürecinde kuramsal bilginin aktarılmasına ağırlık verildiği, uygulamaya ve özellikle öğretmen adaylarının karşılaşmaları muhtemel durumlara hazırlıklarının yetersiz kaldığı görülmektedir. Kuram ve uygulama arasındaki bu boşluğun mesleğin ilk yıllarında öğretmen adaylarının “gerçeklik şoku” yaşamalarına neden olduğu düşünülmektedir. “Gerçeklik şoku”; öğretmen adaylarının mesleki uygulamalarda yaşadıkları çelişkilerin (şokun), mesleğe bakış açıları üzerindeki etkisi olarak da ifade edilebilmektedir (Veenman, 1984).

Öğretmen yetiştirme sürecinde yer alan öğretmen adaylarının gerçek mesleki uygulamalar söz konusu olduğunda kendilerini yeterli görmedikleri, karşılaşacakları problemler noktasında hazırlıksız olduklarını düşündükleri ifade edilmektedir (MacDonald, 1999). Öğretmen adaylarının gerçek mesleki uygulamalara hazırlanmaları, kuramsal bilginin uygulamaya daha sağlıklı aktarılması, öğretmen adaylarının gerçeğin bir benzerini görebilmeleri vb. açılardan öğretmen yetiştirme sürecinde okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin kullanımının faydalı olacağı belirtilmektedir (Fisher, Harris, & Jarvis, 2008). Öğretmen adaylarının risksiz bir ortamda gerçek durumlara yönelik fikirlerini kolayca paylaşabilecekleri ve yansıtma yapabilecekleri ve kuramsal bilginin uygulamaya aktarımına katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır (O'Farrel, 2000; McCammon, Miller, & Norris, 1997; Şahin, Atasoy, & Somyürek, 2010). Dolayısıyla okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen adayları üzerinde bir etki yaratabileceği düşünülmektedir. Öyle ki; konu ile ilgili yapılan birçok çalışmada okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmenler veya öğretmen adayları üzerinde etki yaratabildiği ifade edilmiştir (Brunner, 1998; Considene, 1985; Giroux, 1993; Kaşkaya, vd. 2011; Mitchell & Weber, 1999; McCormick, 2007; Robertson, 1995; Trier, 2002; Wenger, 1943).

Sinema filmlerinin öğretmen adayları veya öğretmenler üzerindeki etkisi esasen medyanın bireyler üzerindeki etkisi bağlamında ele alınabilecek bir konudur. Medya mesajlarının alıcıları etkileyip etkilemediği alanda gerçekleştirilen araştırmaların merkezinde yer alan bir konu olmuştur. Kültürel ürünlerin geniş kapsamlı dağıtım ve üretiminin ortaya çıkışından itibaren, akademisyenler, bu ürünlerin tüketiciler üzerindeki etkilerini sorgulamaya başlamışlardır (Onay, 2011). İnsanlara izledikleri, duydukları ya da okudukları şeylerden etkilenip etkilenmedikleri sorulduğunda bunu itiraf etmekten çekiniyor olsalar da, medyanın insanların duygu ve düşünceleri üzerinde etkili olduğuna inanılır (Laughey, 2010).

Kamusal alanda yasalar çerçevesinde bireyler canlarının istediklerini, akıllarına gelenleri söyleyebilir, yapabilir ancak kapalı kapılar ardında söylenen ve yapılanlardan haberdar olmak zor bir iştir. Medyanın bu kapının anahtar deliklerinden içeriye gözetlemeyi becerebildiği herkesin malumudur ancak görüş açısının sınırlı olduğu ifade edilebilir. Burada asıl bahsedilmesi gereken nokta medyanın kamuoyunu etkileme noktasındaki başarılarıdır. Bunu özellikle popüler kültür aracılığı ile gerçekleştirdiği ifade edilebilir (Laughey, 2010). Okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen adaylarının üzerindeki etkisi gerçek hayattan kesitler sunması, sahnelerin oluşturduğu duygusal etki, mesleki ön yargıları öne çıkarması, mesleki yaşam – kişisel yaşam etkileşimini içermesi, ekrandaki okul imajı, okulda istenmeyen davranışlar ve popüler öğretmen imajı gibi açılardan ele alınan bir husus olmaktadır (Brunner, 1994; Conside, 1985; Giroux, 1993; Mitchell ve Weber, 1999; Robertson, 1995; Trier, 2001). Ancak izleyicilerin medya içerikleri karşısında aktif bir konumda olduğu ve bu medya içeriklerini farklı türlerde okudukları da ifade edilmektedir (Morley, 2005; Hall,2003).

Filmlere ilişkin olarak anlamın basit bir şekilde filmin içinde yer almadığı ve filmlerin, bütün seyircilerin “doğru şekilde” yaklaşarak anlayabileceği tek doğru bir anlama sahip olmayacağı ifade edilmektedir. Daha doğrusu filmin anlamları seyircilerin film ile girdikleri etkileşimde üretilir. Aynı film aynı dönemde farklı seyirciler için farklı şeyler ifade edebilir; farklı dönemlerde aynı seyirci için bile farklı anlamlar taşıyabilir. Bu şekilde metin-okuyucu ilişkilerinin ilk modelleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu arada, okuyucular; kendilerine sunulan kodlanmış anlamları ve pozisyonları ister istemez kabul etmeyen aktif “kod çözücüler” olarak görülmeye başlanmıştır. İzleyicilerin filmin anlamının edilgin alıcıları değil, bu anlamın oluşmasında etkin olan katılımcıları olduğu ifade edilmektedir. Anlam sadece metin odaklı değildir, metin ve bağlamın etkileşim sürecinin sonucudur. Bu bağlamın önemli bir parçası alımlamadır (Büker ve Topçu, 2010). Alımlama (reception) iletişim metninin tüketim sürecini ele alan, belli bir iletişim içeriğine alıcının nasıl yaklaştığını ve bu içeriği nasıl yorumladığını araştıran bir çözümleme yaklaşımıdır (Jensen, 1991). Höijer (2005), alımlamayı, izleyicilerin metinleri yorumlamaları, deşifre etmeleri, okumaları, anlam üretmeleri, algılamaları ve kavramalarını dile getiren ortak bir terim olarak tanımlamaktadır.

Kurama göre, metinden tutarlı bir anlam çıkarmaya uğraşan okur, metnin parçalarını bir bütün haline getirmek için seçip düzenleyecektir. Okuma, düz, çizgisel bir hareket, birikime dayalı bir sorun değildir. Okuma karmaşık ve etkileşime dayalı yapılaşması içinde yaptıklarımızı yeniden ve sürekli gözden geçirdiğimiz bir yorumlama faaliyetidir. Bu karmaşık faaliyet içinde okur, metnin ‘öne çıkardıkları’ ve ‘geriye ittikleri’ çerçevesinde, aynı anda birkaç anlam düzeyinde dolanır (Eagleton, 2004). Brigitte Höijer (1990 akt. Mutlu 2004), alımlama çözümlemelerinin, hem metin çözümlemeleriyle, hem de izleyicilerin yanıtlarının çözümlemeleriyle ilgilenmek, yanı sıra bunları birbirleriyle ilişkilendirmek durumunda olduklarını vurgular. Alımlama çözümlemesi medya alıcılarını, tüketim, şifre çözümü ve sosyal kullanımlar açısından medyayla ilgili pek çok şey yapabilecek etkin bireyler olarak görür (Jensen ve Rosengren, 2005).

Yeni izleyici araştırmaları içinde yer alan ‘aktif izleyici’ fikri medya çalışmalarında önemli bir kopuşa işaret eder. Frankfurt Okulu ve eleştirel teoriden beslenen bu yeni görüşün tezi, izleyicileri sistemin kurbanları olarak

görmek yerine onları kendi seçimlerini yapan ve kendi anlamlarını yaratan aktif izleyiciler olarak konumlandırır (Ang, 1996). Post-yapısalcı yaklaşımlar ışığında kültürel çalışmaların medya metinlerinin farklı anlamları bir arada taşıdığı bu yüzden çok anlamlı olduğu yönündeki vurgusu, izleyicinin de farklı okuma biçimleri geliştirebileceği buna bağlı olarak da aktif olduğu üzerinedir (Özsoy, 2005).

Alımlama çalışmalarına televizyon bağlamında baktığımızda, yeni yönelimler sonucu metin ve bağlam sorunu yerini, metin ve izleyici arasındaki ilişkiye bırakır. Bu yeni ilişkide metin içindeki özne konumları merkeze taşınır. Özellikle Hall'ün izleyiciye aktif olarak konumlandığı ve farklı okuma biçimlerinin varlığına işaret ettiği 'Kodlama Kod-açımı' modeli de bu anlamda önemli bir kopuşu gerçekleştirir (Ang, 1996). Kodlama/kod açımı teorisi medya ve onun izleyicileri açısından, anlam üzerindeki kültürel savaşın içindeki okuyucuyu ve metnin göreceli gücünü hesaba katarak, hayati bir atılım gerçekleştirmiştir (Moores, 1995, akt; Onay, 2011). Stuart Hall'un geliştirdiği üçlü okuma biçimine göre izleyici bir medya iletisini üç şekilde okuyabilir (Yavuz, 2007):

i) Hakim/Hegemonik Okuma: Bu okuma biçiminde izleyici/okuyucunun, yapımıcının kodladığı biçimde hareket etmesi söz konusudur. İzleyici, metindeki yan anlamları tamamen ve doğru olarak almaktadır. Bu mükemmel bir şeffaf iletişim durumudur. *ii) Müzakereli Okuma:* İzleyici bu okuma biçiminde, neyin baskın olarak tanımlandığını ve profesyonelce anlamlandırıldığını bilir. Ancak izleyici, sınırlı bir düzeyde olsa bile kendi konumuna uygun düşen anlamlar üretir ve bu yüzden çoğunlukla yeğlenen okuma dışına çıkabilir. *iii) Karşıt Okuma:* İzleyicinin söylemi harfi harfine ve yan anlamsal olarak mükemmel anladığı bu okuma biçiminde, mesaj karşıt biçimde kod açılmakta, alternatif bir referans çerçevesi içinde yeniden kurulmaktadır. İzleyici, metinde kurulan anlama muhalefet eder. Karşıt okuma, söylem içinde mücadelenin verildiği bir okuma biçimi olarak değerlendirilir

Aynı birey farklı bağlamlarda farklı okumalar yapabilir. Kimi zaman metnin söylemine paralel bir egemen okuma biçimi sürdürürken, kimi durumlarda karşı çıkarak alternatif bir okuma biçimi gerçekleştirebilir. Okuyucu, farklı söylemler içinde belirlenen bir öznedir, fakat, bu söylemlerin bileşimleri ve kesişimlerini temsil eden belli bir birey olarak okumaları yapandır, söylemler onun yerine konuşmaz. Farklı söylemler Morley'e göre birey için bir repertuar özelliği taşır. Bu görüşler kültürel çalışmalar içinde izleyicinin özerkliği sorununun nasıl kavramsallaştırıldığına ışık tutacak niteliktedir. İzleyici farklı söylemler içinde pasifize olmuş değildir. Etken eylemi ile birey bu söylemlerin bir kısmını öne çıkarır (İnal, 1996).

Hall'ün çalışması aktif tüketimi ve bunun yanında medya imaj ve seslerinin metinsel organizasyonunu ve üretimini açıklama girişimidir. Hall'ün kodlama/kod açımı modeli aynı zamanda semiyolojinin ve sosyolojik unsurların başarılı bir kombinasyonunu araştırma girişimidir (Moores, 1995, akt; Onay, 2011). Hall, medya iletilerinin üretiminde kodlayıcılar ve kod açıcılar arasında temel bir ayrım yapar. Anlam yapılarının kodlanması ile kod açımını kolaylaştıran bilgi çerçeveleri, üretim ilişkileri ve teknik altyapı arasında kesin bir ayrım tespit eder. Medya metinlerinin kodlanması kimi mesleki norm ve prosedürlere, kurumsal ilişkilere ve teknik donanıma bağlıdır ileti simgesel olarak kodlandığında, izleyicinin uyguladığı okuma stratejileri açık hale gelir.

İzleyicilerin alımlaması, kültürel ve siyasal yönelimlere, daha geniş iktidar çevreleri ile ilişkilerine ve kitlesel olarak üretilmiş teknolojiye (radyo, televizyon, video, CD çalar vs.) erişimlerine bağlıdır (Stevenson, 2008).

Hall'un kodlama/kod açımı teorisine örnek teşkil edebilecek bir çalışma, 1980'lerin başında Hollandalı kültürel çalışmalar eleştirmeni Ien Ang'in Dallas dizisi hakkında yaptığı çalışmadır. Ang, izleyicilerin Dallas'ı neden sevdiklerini veya neden sevmediklerini soran ve cevapları mektupla iletmelerini isteyen bir ilan yayınlamıştır. Bunun sonucunda 42 mektup almıştır ve cevaplar sonucunda mektupları temel alarak izleyicileri kitle kültürü ideolojisi bağlamında üç ayrı okuma konumuna ayırmıştır. İlki olan ve Dallas'ı sevmeye, sevmeye izlediklerini belirten grup kitle kültürünü afyon olarak gören, bu tür dizilerin insanları uyuşturduğunu ve güncel olaylara karşı tepkisizleştirdiğini savunan bir okuma sekline sahiptir. İkinci grup olan Dallas'ı severek izleyenler kitle kültürü ideolojisini kabul etmekte ve bununla dalga geçerek izlemekte, bundan zevk almaktadırlar. Üçüncü ve son grup dizinin müptelası olan, diziyi sevdikleri için kitle kültürü ideolojisinden farkında olmadan etkilenen kişilerdir. Bu kişiler ideolojinin olumsuz tepkisine karşın aldıkları keyfi kişisel zevk olarak açıklayıp alternatif bir ideolojinin olmadığını iletmislerdir. Ang bu çalışmada aynı diziyi izleyen kişilerin verilen mesajları nasıl farklı anlamlandırdıklarını ve içeriği bu anlamlar bağlamında değerlendirdiklerini tespit etmiştir (Storey, 2000).

Dolayısıyla film izleme ve yorumlama pratikleri, popüler kültür, kültürel repertuarlar ve sosyal sınıflar arasındaki ilişkileri incelemek için mükemmel bir alan oluşturduğu gibi, (Barnett & Allen, 2000) alımlama çalışmaları bağlamında günlük bilgiye katkıları da açısından da incelenebilir. Filmler popüler oldukları için günlük bilgi içerisine dâhil edilen en önemli medya metinlerinden biridir. Birey kendi içerisinde de bir söylem düzeni olan filmleri izler, onları kendi zihni içerisinde anlamlandırır ve söylemleri aracılığı ile yeniden inşa ederek günlük bilgiye katkıda bulunur. Bu aşamalara bakılarak filmler söylem kuramı içerisinde üç düzlemde ele alınabilir (Şenel, 2009). *i)* Kendi iç tutarlılığı içinde bir söylem düzeni/anlatı/tematik örüntü; yani filmin kendisi kurgulanmış bir söylem düzenidir ve farklı söylemler arası kurgulanır. *ii)* Alımlayanın zihninde dönüşen gerçeklik (bilişsel düzey): filmler izleyicinin zihnine, belli kavram ya da gerçeklikler hakkında temsiller kazandırır. *iii)* Alımlayanların birlikte gerçekliği inşa etme süreçlerinde aracı işlevi yani filmler günlük pratiklerde gerçekliğin inşa edici kaynakları haline gelmektedir.

Alımlama çalışması bir filmin tek anlamı hakkındaki basite indirgenmiş genellemelerden veya sadece tek bir anlamın inandırıcı olduğu varsayımından sakınmamıza yardım edebilir. Alımlama çalışması filmin kendi içinde ne olduğuna, biçimsel anlamların ne olduğuna, film yapımcılarının ne demek istediğine veya bazı eleştirmenlerin ne dediğine dayanmaz, filmin aslında farklı izleyicilere ne ifade ettiğine dayanır (Büker ve Topçu, 2010). Bazen izleyiciler filmleri karşı söylem olarak gördüklerinde kendilerine uygun bir pozisyon alırlar. Bu pozisyon bireyin daha önce diğer karşı söylemlere yönelik kullandıklarıyla uyum içerisinde, onlardan beslenir ve içerisinde bulunduğu sosyal ve kültürel yapıdan bağımsız değildir. Çoğunlukla ana akım medya içerisinde yer alan filmler bu pozisyonlandırma eylemini kendi istedikleri doğrultuda gerçekleştirmek için belli kalıplar kullanırlar. Bir kahramanlık filminde izleyici kahramanın tarafındadır ve asıl haklı-haksız ayırımına bakmaksızın kahramanın karşısındakine nefret duyar (Şenel, 2009).

Böyle bir pozisyonlandırma bireylerin benliklerinin sinema tarafından nasıl inşa edildiğine bir örnektir. Sinemanın benlik inşasındaki rolü anlık olmanın da ötesinde uzun vadede kalıcı bir pozisyonlandırma ile sürekli kılınmaktadır. Bu süreklilik bireylerin söylemlerine de yansyarak günlük bilgi içinde yerini kolayca bulabilmektedir (Şenel, 2009). Dolayısıyla medya bireylerin izledikleri metine verecekleri tepkiye kadar planlanmış ürünler ortaya koymaktadır. Kitle iletişim araçları insanların anlamlarını ve pratiklerini sadece yansıtmakla kalmamakta, birçok insanın anlamları ve pratikleri medya iletişimleriyle şekillendirilmekte ve değişmektedir (Hermans, 2001).

Dolayısıyla genel bağlamda medyanın insanlar üzerinde bir etkisinin olduğu, özelde ise bir medya ögesi olan okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen ve öğretmen adayları üzerinde bir etki yarattığı ifade edilebilir. Araştırma kapsamında ifade edilen okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen adayları üzerinde etkili olabileceği çeşitli araştırmalar dâhilinde tartışılan konulardan olmuştur (Brunner, 1998; Considene, 1985; Giroux, 1993; Kaşkaya, vd. 2011; Kaşkaya & Selçuk, 2016; Mitchell & Weber, 1999; McCormick, 2007; Robertson, 1995; Trier, 2002; Wenger, 1943). Öğretmen veya öğretmen adayları üzerinde etkili olduğu ifade edilen bu medya içeriğinden öğretmen adaylarının nasıl veya ne şekilde etkilendiği cevaplanması gereken sorular arasında yerini almaktadır. Bu noktada özellikle öğretmen adaylarının filmleri okuma biçimlerinin tespit edilmesinin bu sorunun cevaplandırılmasında önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının filmlere yönelik olarak karşıt müzakereci veya hegemonik okuma biçimlerinden hangisini kullandıklarının tespit edilmesinin filmlerin öğretmen adayları üzerindeki etkisi konusunda araştırmacılara bir fikir verebilecektir. Bu bağlamda gerçekleştirilen araştırma ile sınıf öğretmeni adaylarının okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerine yönelik alımlama düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sürecinde kurgu (bir film) ve gerçek hayat hikâyesinden uyarlanan (iki film) senaryolara sahip filmlere yönelik olarak sınıf öğretmeni adaylarının bu filmleri okuma biçimlerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin sınıf öğretmeni adayları tarafından ne şekilde alımlandığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma; nitel araştırma yaklaşımına uygun bir süreç benimsenmiştir. Nitel araştırma, içinde üretildiği sosyal bağlama duyarlı, esnek veri toplama teknikleriyle bağlamın derinliğine anlaşılmasına dayalı bir yaklaşımdır (Mason, 2002). Araştırma nitel araştırma modellerinden örnek olay çalışması (case study) modeli benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının filmleri alımlama türlerinin incelenmesi ele alındığı için çalışmanın örnek olay çalışması türlerinden gerçek (içsel) örnek olay türünde ele alındığı söylenebilir. Gerçek (içsel) örnek olay çalışması, araştırmacı belli bir olayı daha iyi anlamak istediği için yapılır. Araştırmacının olayın ne olduğunu anlamak üzere belli bir özelliği açıklamaya çalışmasıdır (Fraenkel & Wallen, 2006). Bu çalışmanın örnek olayını "Hayat Okulu", "Ron Clark Story", "Kara Tahta'nın Ötesinde" filmleri oluşturmuş, sınıf öğretmeni adaylarının filme yönelik düşünceleri ve filmleri nasıl alımlandıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinden toplam 38 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemlerinden, benzeşik (homojen) örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Homojen örnekleme yönteminde amaç, küçük benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt grubu tanımlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Araştırmada çalışma grubu belirlenirken öğretmen adaylarının eğitim fakültesi sınıf öğretmeni yetiştirme programı içerisinde yer alan eğitim bilimleri ve alan eğitimi kapsamında değerlendirilen dersleri almış olmalarına dikkat edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşları ve cinsiyetleri incelendiğinde %58'sinin 22 yaş ve üzeri olduğu %42'sinin ise 18-21 yaş aralığında olduğu ve öğretmen adaylarının %79'unun kız, %21'inin ise erkek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının not ortalamaları incelendiğinde katılımcıların %21'inin 2.00 ile 2.49 arasında not ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Katılımcılar arasında 3.50 üzerinde not ortalamasına sahip bir öğretmen adayı ise yoktur. Katılımcıların anne eğitim düzeylerinin ağırlıklı olarak ilköğretim düzeyinde (%42) olduğu, baba eğitim durumlarını ise ağırlıklı olarak lise düzeyinde (%42) olduğu görülmektedir. Katılımcıların hayatlarında yer eden unutamadıkları öğretmenlerin ağırlıklı sınıf öğretmenleri olduğu ifade ettikleri görülmektedir. Yine öğretmen adaylarının %57'si sınıf öğretmenliği tercihini isteyerek gerçekleştirmiştir. Öğretmen adaylarına göre sahip oldukları mesleki bilginin kaynağını sırasıyla öncelikle "öğrencilik yıllarında karşılaştıkları öğretmen" örnekleri, fakültedeki uygulamalar, mesleğe yönelik kendi inançları, okudukları ders kitapları, dersler ve ders uygulamaları ile çevresel faktörler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada daha derinlemesine bilgi edinebilmek amacıyla araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili katılımcılardan/çalışma grubundan veri toplama (Çokluk vd., 2010) şeklinde ifade edilen görüşme yönteminden yararlanılmıştır. Görüşmede amaç, araştırma konusunun görüşme yapılan kişilerin bakış açısıyla görülmesinin sağlanması ve bu kişilerin neden bu bakış açısına sahip olduklarının ortaya konulmasıdır (Patton, 2002; Kalof, Dan & Dietz, 2008). Bu bağlamda Fives & Buehl (2005) tarafından geliştirilen "Pedagojik İnanç Görüşme Formu" uyarlanarak kullanılmıştır. Görüşme sorularının çevirileri yapıldıktan sonra Türkçe form tekrar orijinal dile çevirisi yapılarak bir uzman tarafından iki formun uygunluğu incelenmiştir. Bununla birlikte görüşme formunda yer alan sorular uzman görüşüne sunulmuş ve elde edilen dönütlere göre formlar üzerinde gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu üzerinde gerçekleştirilen çalışmalar ardından öğretmen adaylarına 12 soru yöneltilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma sürecinde öğretmen adaylarının filmlere yönelik alımlama biçimlerini tespit etmek üzere film gösterimi sonrasında öğretmen adayları ile filme yönelik bir odak grup değerlendirme süreci gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen bu odak grup değerlendirme süreci içerisinde Fives & Buehl (2005) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından uyarlaması yapılan görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının görüşme sorularına verdikleri cevaplardan hareketle filmlere yönelik alımlama biçimleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada “Hayat Okulu”, “Ron Clark Story” ve “Kara Tahtanın Ötesinde” filmlerine yer verilmiştir. Araştırmada yer alan filmlerden ikisi gerçek hayat hikayesinden uyarlama biri ise kurgu senaryoya sahiptir. Kapsama alınan filmlerin tamamı pedagojik anlamda birçok örnek sahne içermekte ve efsane öğretmen karakterini konu edinmektedir. Filmlerin üçü de ilköğretim düzeyinde kabul edilebilecek öğrenci gruplarını konu edinirken bir film birleştirilmiş sınıf uygulamasına benzer bir uygulamanın yer aldığı okulu konu edinmektedir. Bu özellikleriyle araştırmanın çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenliği öğrencilerinin filmlerde kendilerine ait daha çok örnek bulabilecekleri düşünülmüştür.

“Hayat Okulu” filmi 2005 yapımı bir filmidir. Film genç bir öğretmen olan Michael Di Angelo (Bay D) ile Matt Warner isimli iki öğretmenin yaşantıları üzerine kurgulanmıştır. Matt Warner isimli öğretmen daha önce o okulda çalışmış “efsane” bir öğretmenin oğludur ve onun gölgesinde kalmaktadır. Film iyi öğretmen ve kötü öğretmen temasını kendi bakış açısıyla ele almaktadır. “Ron Clark Story” filmi ise 2006 yapımı bir filmidir. Gerçek bir hayat hikayesinden alıntılanan film Ron Clark’ın Harlem de bir ilköğretim okulunda yaşadığı gerçek olayları anlatmaktadır. Ron Clark inatçı fedakar bir öğretmen profili sergilerken öğrencileri ise dibe vurmuş, umutları ve beklentileri olmayan bir profil sergilemektedir. Filmde en başarısız öğrencilerin olduğu geri kalmış bölgedeki bir okulda öğrenmeye en ufak ilgileri olmayan şimdiye dek ellerinden tutan kimsenin olmadığı çocukları hayata kazandırmak için çabalayan bir öğretmenin yaşadığı olaylar anlatılmaktadır. “Kara Tahtanın Ötesinde” filmi ise gerçek bir hayat hikayesinden alıntılanan 2011 yapımı bir filmidir. Filmde evli ve çocukları olan kadın bir öğretmenin yaşadığı zorluklar konu edinmektedir. Oldukça zor yaşam koşullarına sahip ortamlarda öğretmeye ve imansızlıkların üstesinden gelmeye çalışan öğretmenin mücadele azmi filmde işlenmektedir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırma sürecinde elde edilen veriler kodlama süreci ile kategoriler ve temalar altında ifade edilmiştir. Araştırmada kullanılan filmlerin öğretmen adayları tarafından alımlanma biçiminin belirlenmesinde Stuart Hall tarafından geliştirilen kodlama kod açıklama modeline göre bir kategori sistemi benimsenmiştir. Bu kategoriler altında kodlama süreci gerçekleştirilmiş ve kategoriler temalar altında ifade edilmiştir. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen kodlama süreci (kod – kategori - tema) alanında uzman üç ayrı akademisyen tarafından incelenmiş ve bunlara puanlar verilmesi istenmiştir. 0 puan alan kodlama yeniden ele alınmalı, 1 puan verilen kodlama ise kabul edilebilir olarak puanlanmıştır. İki uzmandan “0” puan alan kodlama ifadeleri yeniden düzenlenmiş, bir uzmanın “0”, bir uzmanın “1” puan verdiği kodlar araştırmanın amacı doğrultusunda ya yeniden ifade edilmiş ya da aynen bırakılmıştır. Yine araştırmacılar tarafından gelen öneriler doğrultusunda kategorilere yerleştirilen kodlama süreci ile düzenlemelere yer verilmiştir.

Veri analizi sürecinde içerik analizi yaklaşımı benimsenmiştir. İçerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlama süreçlerini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu şekilde söylemi anlamada ve yorumlamada öznel etkenlerden kurtulmayı sağlamak amaçlanmaktadır (Bilgin, 2006). Araştırmada kullanılan filmlerin öğretmen adayları tarafından alımlanma biçiminin belirlenmesinde Stuart Hall tarafından geliştirilen kodlama kod açıklama modeline göre bir kodlama sistemi benimsenmiştir. Örneğin filmin çok ütöpik olduğunu (hayat okulu, katılımcı 15,17) ifade eden öğretmen adayı filmde yer alan sahnelerin gerçek olamayacağını belirtmiş ve karşıt bir okuma geliştirmiştir. Bir diğer öğretmen adayı izlediği filmde “başarabileceğine inanma” (Ron Clark Story, katılımcı30) durumuna vurgu yapmıştır ve senaryoda da doğrudan bu konu işlenmektedir. Öğretmen adayı gerekçesini belirtirken de doğrudan senaryodaki örneğin bir benzerini aynen örnek olarak vermiştir. Bir diğer öğretmen adayı “mücadeleci olmak” durumundan bahsederken filmin senaryosunda işlenen durumu kendi muhtemel şartları açısından sorgulama yolunu tercih etmiştir. Burada öğretmen adayı ne tamamen senaryoda işlenen durumu aynen kabul etmiş ne de tamamen karşısında yer almıştır. Bulgular kısmında öğretmen adaylarının alımlama biçimlerinin Hall tarafından geliştirilen modele göre analizine yer verilmiştir.

BULGULAR

Öğretmen adaylarının izledikleri okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerine yönelik alımlama biçimleri bu bölümde ifade edilmeye çalışılmıştır. Öğretmen adayları ile gerçekleştirilen uygulama sürecinde öğretmen adaylarına Hayat Okulu filmine yönelik duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini amaçlayan sorular yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının odak grup tartışma sürecinde dile getirdiği ifadelerinden hareketle Hayat Okulu filmini okuma biçimleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğretmen adaylarının odak grup tartışma sürecinde dile getirdiği ifadelerinden hareketle Hayat Okulu filmini okuma biçimleri Tablo1’de ifade edilmeye çalışılmıştır.

Tablo1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Okulu Filmini Okuma Biçimi

Tema	Kodlar	Katılımcı	Okuma Biçimi
DUYGU	Empati	Katılımcı 9	Karşıt
		Katılımcı27	Müzakereci
	Gurur	Katılımcı25	Hegemonik
		Katılımcı6	Hegemonik
	Heyecan	Katılımcı8	Karşıt
		Katılımcı28	Müzakereci
	İsteklilik	Katılımcı26	Müzakereci
		Katılımcı27	Karşıt
	Kararlılık	Katılımcı26	Hegemonik
		Katılımcı2	Hegemonik
	Kaygı	Katılımcı29	Hegemonik
		Katılımcı11	Müzakereci
Korku	Katılımcı13	Müzakereci	
	Katılımcı25	Müzakereci	
Özenmek	Katılımcı24	Müzakereci	

DÜŞÜNCE	Umut	Katılımcı21	Hegemonik
	Yakınlık	Katılımcı13	Müzakereci
	Değişimi Önemsemek	Katılımcı21 Katılımcı17	Müzakereci Karşıt
	Farklılık Yaratabilmek	Katılımcı6	Müzakereci
	Kendini Geliştirmeye Çalışmak	Katılımcı20	Müzakereci
	Öğrencilerde İz Bırakmak	Katılımcı8	Hegemonik
	Öğretmenler Arası Rekabet	Katılımcı9	Müzakereci
	Öğretmenliğin Sıradan Olmaması	Katılımcı14 Katılımcı27 Katılımcı9	Müzakereci Hegemonik Karşıt
	Özgün Olmak	Katılımcı29 Katılımcı13	Müzakereci Müzakereci
	Ütopik Olduğunu Düşünme	Katılımcı15 Katılımcı17	Karşıt Karşıt
	Yapılan İşe Anlam Yükleme	Katılımcı11	Müzakereci
	Yaşanılan Anın Farkında Olmak	Katılımcı7 Katılımcı24	Müzakereci Hegemonik

Tablo 1’den görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının duygu ve düşünce boyutlarında Hall (1994)’ün geliştirdiği 3 okuma biçimini de kullandıkları görülmektedir. Araştırmada öğretmen adaylarının Hayat Okulu Filmi’ne yönelik olarak 9 kez hegemonik okuma, 17 kez müzakereci okuma, 7 kez ise, karşıt okuma yaptıkları gözlenmektedir. Filmin neden olduğu duygu ve düşünceler açısından değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının daha yoğun olarak müzakereci okuma biçimini gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Katılımcı25: “Bende zor olduğunu düşünüyorum ama imkânsız değil bence sadece bence de zorlanır sanıyordum öğretmen hani çevresinden aldığı tepkilerden zorlanır. Mesela hani biz bir sınıfa gittiğimizde aynı Mr. D. gibi arkadaşça yaklaştığımızda öğrencilere ilk çok olumlu tepkiler alacağımızı düşünmüyorum ama devamı olursa bunun olabileceğini düşünüyorum. Çünkü diğer öğretmenlerde aynı şeyi görmedikleri için çocuklar seni başka bir yere koyuyorlar. Diğer hocalarını başka bir yere. Orda belki zorlanılabilir ama ondan sonra sen kararlı olursan olabilir”.

Katılımcı20: “... Mett Mr. D.nin hep eksik yanlarını arıyordu. Mutlaka bir yanlığı vardır bu kadar harika olamaz diye düşünüyordu. Ama işte hani ilk şey düşündüm onu işte takip ediyor saçmalıyor bunları yaparken oysa ki, o saçmalıkları yapmasaydı aslında kendini fark edemeyecekti. Filmin boyunca başta çok kızırıyordum şunları yaptı ne kadar garip hareketler içerisinde diye ama bence aslında Mett bir arayış içerisindeydi. Onun kötü yanlarını bulmaya çalışırken aslında kendi eksikliklerini fark etti”.

18 öğretmen adayının ifadelerinden hareketle kendi konularına uygun düşen anlamlar ürettikleri görülmektedir. Örneğin Katılımcı25’in filmdeki öğretmen adayının durumunu kendi muhtemel davranışlarıyla karşılaştırdığı ve kendi bakış açısını yansıttığı, yine Katılımcı20’nin filmin senaryosundaki bir olaydan hareket ederek bu durumu sorgularken, kendi değerlendirmelerine de yer verdiği gözlenmektedir. Öğretmen adaylarının filmin neden olduğu duygular açısından yoğun olarak müzakereci okuma biçimini kullanmalarının

yanında film senaryosunda yer alan mesajın doğrudan alımlandığı hegemonik okuma biçimini de göstermişlerdir.

Katılımcı2: "... daha çok Mett'in yerine koydum daha çok filmi izlerken Mr. D. olsam diye değilde Mett olsam ne yapardım diye düşündüm ve çok korktum o da beni çok etkiledi. Ya öyle olursam ve D gibi biri karşıma çıkarsa ben ne yapardım diye düşündüm ve beni çok etkiledi. Endişelendim kötü bir öğretmen olursam diye."

Katılımcı24: "Ben filmin başında sıkıcı bir okul olduğunu düşündüm. Hani o çocuğun bir konuşması vardı. İlk açılıştaki konuşması. Orda o okulun çok sıkıcı ve hayatın işte hayata atıldığımız anda o parayı kazanmak için çok zaman harcayacağımızı işte çok sıkıcı bir dönem geçireceğimizi düşündüm. Norman'ın da öyle bir öğretmen olduğunu düşünüyordum Mr. D. gelene kadar. Mr. D geldiğinde Norman'ın Mett gibi bir öğretmen değil de aslında Mr. D'ye verdiklerini öğreten bir öğretmen olduğunu gördüm hani o beni duygulandırdı ve hani zaman kavramı zamana çok önem veriyor ve Norman'ın bir sözü çok hoşuma gitti hepimizin hayatı pamuk ipliğine bağlı hani hiç bir zaman önümüzde şöyle bir zaman var diyerek onları yapmamalıyız. Anında yapmamız gerekiyor her şeyi. Duygusaldu duygulandım ve Mr. D. gibi olabileceğimizi düşündüm ve öyle bir öğretmen olunması gerektiğini düşündüm"

Öğretmen adaylarının ifadelerinden senaryo ile büyük ölçüde benzerlikte bir düşünce geliştirdikleri, senaryoda bahsedilen durumu net olarak kabullendikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının senaryodaki anlamları tam ve doğru olarak alımladıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarından Katılımcı20'nin filmde yer alan öğretmen figürünün yerine kendini koyduğu ve senaryoda yer alan öğretmenin karşılaştığı durumlar bağlamında düşünce ürettiği görülmektedir. Diğer bir örnekte ise öğretmen adaylarından Katılımcı24'ün filmle ilgili düşüncelerini belirtirken sürekli sahnelerden alıntı yaptığı ancak kendi yorumlarını ifade ederken senaryodaki sunum ve anlamlarla birebir uygun düşünceler ürettiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının filmde kullandığı bir diğer okuma biçimi ise karşıt okuma olduğu görülmüştür.

Katılımcı9: "Bence de sıradanlıktan uzak olması hem öğrenciler tarafından çok benimsendi. Çok güzel bir şey bu. Hem de öğretmenler tarafından herkesin yaşamına renk kattı. İşte daha mutlu oldu herkes. Güzeldi ama aklıma şöyle bir şey geldi. Acaba o adam o kahraman hasta olmasaydı yine aynı şekilde mi davranırdı? Yoksa çok az zamanı kaldığı için zamanı hani çok iyi geçirmek için o yüzden miydi acaba..."

Katılımcı8: "Öğretmen böyle geldi okula o tarih öğretmeni bambaşka bir hava yarattı ilk girdiği derste bile hani tarih dersinde bir öğrenciye soruyor kendisi buldurmaya çalışıyor değişik dramalarla canlandırarak yaptı. Ben bu dedim hani herkes öyle bir öğretmen olmak ister ama hayal biraz, ben şahsen görmedim öyle bir öğretmen öğrencilik yaşamımda var mıdır bilmiyorum."

Araştırmacı: Senin içinde biraz, kendin içinde zor diye mi düşünüyorsun?

Katılımcı8: “Zor diye düşündüm...”

Katılımcı17: “Ütopik olma kısmını katılımcı1’ de biraz katılıyorum ben şeyde mesela Matt gibi çok mesela yaşı ilerlemiş birinin kendini böyle değiştirmesi birazcık imkansız...”

Öğretmen adaylarından Katılımcı9’un filme yönelik bir sorgulama gerçekleştirdiği, bu sorgulamasını karşıt okuma bağlamında gerçekleştirdiği görülmektedir. Filmin kahramanı öğretmenin davranışlarını sorgularken aslında bazı faktörler nedeniyle bu duruma geldiğine yönelik bir düşünce geliştirmekte ve filmde senaryonun verdiği anlamı bu bağlamda eleştirmektedir. Yine bir diğer öğretmen adayı Katılımcı8’in de öğretmen figürünü gerçekçi bulmadığı bu nedenle karşıt bir okuma gerçekleştirdiği görülmektedir. Yine Katılımcı8’e benzer olarak Katılımcı17 de senaryonun gerçekçi olmaması nedeniyle karşıt okuma gerçekleştirmiş ve bir insanın filmde bahsedildiği gibi kolay değişmeyeceğini vurgulamıştır.

Öğretmen adayları ile gerçekleştirilen odak grup değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarına Ron Clark Story filmine yönelik duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini amaçlayan sorular yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının odak grup tartışma sürecinde dile getirdiği ifadelerinden hareketle Ron Clark Story filmine okuma biçimleri tablo2’de ifade edilmeye çalışılmıştır.

Tablo2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ron Clark Story Filmini Okuma Biçimi

Tema	Kodlar	Katılımcı	Okuma Biçimi
DUYGU	Başarabileceğine İnanma	Katılımcı30	Hegemonik
		Katılımcı7	Hegemonik
	Empati	Katılımcı6	Karşıt
	İsteklilik	Katılımcı17	Müzakereci
	Karamsarlık	Katılımcı7	Müzakereci
	Kaygı	Katılımcı31	Karşıt
		Katılımcı6	Müzakereci
		Katılımcı10	Karşıt
	Mutluluk	Katılımcı26	Hegemonik
	Sorumluluk	Katılımcı32	Müzakereci
DÜŞÜNCE	Şaşırma	Katılımcı3	Hegemonik
	Üzüntü	Katılımcı6	Hegemonik
	Azmetmenin Önemi	Katılımcı7	Hegemonik
		Katılımcı3	Karşıt
	Fedakarlığın Önemi	Katılımcı30	Müzakereci
		Katılımcı31	Hegemonik
		Katılımcı6	Hegemonik
		Katılımcı10	Karşıt
		Katılımcı17	Hegemonik
	Model Alma	Katılımcı3	Hegemonik
Öğrencileri Önemseme	Katılımcı32	Hegemonik	
Öğretmenin Özgüveni	Katılımcı33	Hegemonik	
Sabretmenin Önemi	Katılımcı7	Hegemonik	
Yapılabileceğine inanmama	Katılımcı31	Karşıt	

Tablo 2'den hareketle öğretmen adaylarının Ron Clark Story filmine yönelik olarak 13 kez hegemonik, 5 kez müzakereci ve 4 kez ise karşıt okuma ile yaptıkları görülmektedir. Bu bağlamda Hall tarafından ifade edilen her üç okuma türünün de uygulamada öğretmen adayları tarafından çeşitli sahnelerde kullanıldığı ifade edilebilir. Ancak Tablo 2 incelendiğinde özellikle bu üç okuma türünden öğretmen adaylarının daha yoğun olarak hegemonik okuma gerçekleştirdikleri ve dolayısıyla daha yoğun olarak filmin senaryosu ile birebir uygun alımlama gerçekleştirdikleri ifade edilebilir.

Katılımcı6: ... o küçük resim yapıp grafiti yapan esmer arkadaşın spor salonunda soyunma odasında soyunma dolaplarını yumrukladığı sahne vardı. O çocuk kendi içerisinde bir savaş veriyor duyguları çatışıyor onu dışa vurduğu sahne beni etkilemişti.

Katılımcı7: ... herkes etraflarındaki güvenilmez belki çok kötü bir ortamları var. Aileleri kesinlikle desteklemiyor. Bakmaları gereken çok şey var. Kayacakları çok yön var. İşte biri kardeşlerine bakmak zorunda diğeri yasa dışı birçok şey yapıyor. Ama o yaştaki bir çocuğun bütün bunlardan vazgeçip sadece onları inandıkları ve sevdiği bir öğretmene inanmaları yani bunu başarmakta çok önemli.

Katılımcı6: Öğretmenin mesleği yönelik tutumuna baktığımız zaman her şeyi özel hayatını bile mesleğinden üstün tutmuyor. İlk öncelik olarak öğrencilerine ve öğrencilerini geliştirmeye yönelik çalışmalarda bulunuyor.

Katılımcı17: Öğretmenin öğrencisinin evine gidip ödevine yardım ederken yemek yapması öğrencisini ödevine odaklayıp ondan çok etkilendim herkesin yapabileceği bir şey değil.

Öğretmen adaylarının hegemonik okuma biçimine uygun ifadeleri incelendiğinde film senaryosundan doğrudan alıntılar yaptıkları ve bu sahnelerde işlenen içeriğe birebir uygun düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının düşüncelerini dile getirirken bir anlamda senaryoyu özetler gibi davrandıkları görülmektedir. Öğretmenin kişisel-mesleki yaşamına dikkat çeken ve öğrencilerin yaşadıkları sorunları doğrudan filmlerle bağlantı şeklinde kabul eden öğretmen adaylarının Ron Clark Story filminde hegemonik okuma biçimine oldukça yer verdikleri düşünülmektedir. Bununla birlikte bazı durumlarda öğretmen adaylarının filme yönelik olarak müzakereci okuma biçimini kullandıkları da görülmektedir.

Katılımcı17: Bir kere sisteme dâhil olunduğu zaman öğretmenlerin birbirine benzemeye başladığını düşünüyordum ben ama farklı olabilmeyi bir ayrıcalık olarak düşünüyorum filmde de bunu gördüm meslekte farklılık yaratmak istedim yani bu filmi izledikten sonra.

Katılımcı7: Ben filmin başında çok karamsarlığa kapıldım. Hani üzücü basık, insanı bir öğretmeni mutsuz edebilecek her şey vardı orda. Ama o sınıfın çok fazla sorunlu olması belki de daha kolay çözüme kavuşturulabileceğinin işaretidir. Bu kadar sorun varsa aslında bu kadar çözüme ihtiyaçları var çözüme daha çok susamışlardır diye düşünüyorum.

Katılımcı6: Aynı şekilde bende bu filmi izledikten sonra bu öğretmenin yerinde olabilir miyim? Bu öğretmenin yaptığı şeyleri bende yapabilir miyim? Yapmaktan öte onları yaparken benim onları yapmak istemem önemli. Hocanın mesela şarkılarıyla beraber bir konuyu anlatması hani bunu her insan yapabilir ama ben yapabilir miyim? hani istekli bir şekilde ya da daha kaliteli bir şekilde bizde böyle bir şey yapabilir miyiz ve böyle yaptığımız zaman başka öğretmenlerden de nasıl bir tepki alacağız onu bilmiyoruz mesela hani başka öğretmenler kıskanabilir biz farklı şekilde öğretmiş olacağız hani sisteme yeni bakış açısı getireceğiz buda ülkemizde hoş karşılanmayan bir durum olabilir.

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde senaryo durumlarından hareketle kişisel yorumlamalar ve anlamlar inşa ettikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının ifadelerinde filmde yer alan senaryoyu kendi inançları ve düşünceleri kapsamında bir adım öteye taşıdıkları görülmektedir. Örneğin öğretmen adaylarından Katılımcı17 filmde hareketle öğretmenlerin bir süre sonra birbirine benzemeye başladıklarına yönelik çıkarımlarda bulunmuştur. Ayrıca Katılımcı7 çok fazla sorunun var olmasını çözüme ihtiyaç olmasına bağlamış ve öğrencilerin öğrenmeye açık oldukları yorumuna ulaşmıştır. Katılımcı6 ise filmde hareketle çevrenin kendi meslek deneyimi üzerindeki etkilerini sorgulamıştır. Öğretmen adaylarının ulaştıkları düşüncelerin doğrudan senaryoda işlenen düşünceler olmadığı görülmektedir. Film ile ilgili olarak öğretmen adaylarının nadiren de olsa karşıt okuma biçimi gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Katılımcı31: Ben buradaki öğrencilerin uç örnek olduğunu düşündüm. Çünkü çoğu uyuşturucu ortamı var birçok kötü ortam var, çoğu ailesinden kopuk hiçbirinin doğru bir ailesi yok. Hatta çocuğunu sadece doğurmuş sadece hayatta kendisine yardımcı olacak biri gibi bakıyor hiç başaracağına inanmıyor. Öğretmen bu doğrultuda ilkönce kendi ahlaklı olur. İş ahlakı var hem de kendi değerlerine de bağlı kendi nasıl düşünüyorsa ona göre yaşıyor hayatı parasal açıdan ruhsal açıdan güvenlik altındayken bırakıyor kendi değerlerini ve başka biri ne yapmak istediğini düşünüyor daha başkalarına faydalı olabilmek için bu grubu seçiyor kendine de güveniyor öğretmen ben böyle bir gruba öğretmen olabilir miyim diye düşünüyorum. Bir endişe duyuyorum. Kendine de çok güveniyor müdürü de karşı ben yapacağım diyor. Ailelere karşı ben yapacağım diyor hiçbir tereddüdü yok kesinlikle. Aile ilişkilerine önem veriyor.

...Katılımcı31: Ve çocuğun dışta olumsuzluklardan --- diyebilirdi çocuklar okumasın diyebilirdi ama eğitimin gizil işlevini ön plana çıkarıyor çocukları okulda tutmalıyız diyor bu bizim görevimiz diyor onları kötülüklerden ancak bu şekilde ancak uzak tutabiliriz diyor. Fedakârlık çok var bence öğretmenin en fazla öne çıkan özelliği o. Bayılmıştı zaten hani öğretmen bu noktaya geliriz bilmiyorum yani.

Araştırmacı: Gelir misiniz?

Katılımcı31: Ama ne için geldiğimiz önemli. Müdürün gözüne girmek için mi? Başka bir şey için mi?

Çok rahat raporda alınabilir her şey yapılabilir. Her şey yapılabilir. Öğrencileri düşünerek oradaki arkasında yatan değer yargıları önemli. O öğretmen o değer yargısına sahipti. Zaten bu yüzden kamera ile öğretim yapmıştı hastalandığında.

Araştırmacı: Anladığım kadarıyla örnek gerçek olabilir ama senin için münferit bir örnek.

Katılımcı31: Bilmiyorum ben gittiğim stajlardan hareketle ben bunu söylüyorum. Bütün öğrencilerin böyle olması mümkün değil.

Araştırmacı: Başka okul örnekleri versem...

Katılımcı31: İlköğretim öyle zorunlu değildi bu örnekte atabiliyorlar ama bizde zorunlu. Hani öyle de bir fark var. Hem bilmiyorum yine de hem bizim değerlerimiz olarak hem aile bu kadar da kopuk bir aile yapısı olacağını zannetmiyorum. Yine de herkes az çok ilgilenir yani. Orada çocuk hırsızlık yapıyor annesi başka bir şey yani çok kopuklar aile olarak bizim değerlerimizden uzaklar.

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde, filmlere ilişkin olarak karşıt okuma gerçekleştiren öğretmen adaylarının varlığı görülmektedir. Bu örnekler içerisinde öğretmen adaylarından Katılımcı31'in düşüncelerinin karşıt okuma biçimi açısından çarpıcı bir örnek olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adayı filmin aşırı ve uç bir örnek olduğunu düşündüğünü söylemekte. Kendilerinin filmdeki öğretmen gibi olmalarına çok ihtimal vermemekle birlikte filmdeki şartların, eğitim sistemi, toplumsal yapı, değerler vb. noktalarda ülkemizin şartları ile yakın olmadığı yönünde eleştiriler getirmektedir. Bu bağlamda öğretmen adayının Ron Clark Story Filmi'ne ilişkin olarak karşıt bir okuma gerçekleştirdiği görülmektedir.

Öğretmen adayları ile gerçekleştirilen odak grup değerlendirme sürecinde öğretmen adaylarına Kara Tahtanın Ötesinde filmine yönelik duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini amaçlayan sorular yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının odak grup tartışma sürecinde dile getirdiği ifadelerinden hareketle Kara Tahtanın Ötesinde filmi okuma biçimleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kara Tahtanın Ötesinde Filmini Okuma Biçimi

Tema	Kodlar	Katılımcı	Okuma Biçimi
DUYGU	Acıma	Katılımcı28	Müzakereci
	Azim	Katılımcı30	Hegemonik
	Dayanışma	Katılımcı4	Müzakereci
	Endişe	Katılımcı11	Müzakereci
		Katılımcı2	Müzakereci
	Fedakarlık	Katılımcı34	Müzakereci
		Katılımcı21	Hegemonik
		Katılımcı15	Müzakereci
	İsteklilik	Katılımcı11	Hegemonik
	Mutluluk	Katılımcı14	Müzakereci
Mücadele	Katılımcı5	Hegemonik	
		Katılımcı4	Hegemonik

		Katılımcı22	Hegemonik
		Katılımcı14	Müzakereci
		Katılımcı9	Müzakereci
		Katılımcı11	Hegemonik
	Özgüven	Katılımcı2	Hegemonik
	Sevgi	Katılımcı21	Hegemonik
		Katılımcı2	Müzakereci
	Umut	Katılımcı1	Müzakereci
		Katılımcı24	Müzakereci
	Yakınlık	Katılımcı30	Hegemonik
		Katılımcı27	Hegemonik
		Katılımcı35	Müzakereci
		Katılımcı15	Müzakereci
		Katılımcı35	Karşıt
	Çevrenin Desteğinin Önemi	Katılımcı21	Müzakereci
	Eski Öğretmenlerimi Değerlendirdim	Katılımcı15	Karşıt
	Güçlü Bir Kişiliğe Sahip Karakter	Katılımcı5	Müzakereci
	Hazırlıklı Olmanın Önemi	Katılımcı11	Hegemonik
	Her bir Öğrenci ile İlgilenmenin Önemi	Katılımcı27	Müzakereci
	İmkan Sağlamak Öğrenci Kazanmaktan Kolaydır	Katılımcı9	Müzakereci
	İmkansızlıklardan İmkan Yaratabilmek	Katılımcı21	Müzakereci
	Mesleği Sevmenin Önemi	Katılımcı24	Müzakereci
	Model Alma	Katılımcı2	Hegemonik
	Öğrencilerde İz Bırakmak	Katılımcı35	Karşıt
	Öğrencilerin Eğitime Açık Olması	Katılımcı35	Karşıt
	Öğrencilerin Kazanmanın Önemi	Katılımcı11	Hegemonik

Tablo 3 incelendiğinde Kara Tahtanın Ötesinde filminin öğretmen adayları tarafından 15 kez hegemonik, 20 kez müzakereci ve 4 kez ise, karşıt şekilde okunduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının izlenen filmi alımlama biçimi incelendiğinde yoğun olarak filme yönelik müzakereci okuma biçimini gerçekleştirdikleri görülmektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının filmin senaryosundan hareketle kendi durumlarına uygun anlamlar ifade ettikleri, senaryoyu kendi bakış açılarından yeniden anlamlandırdıkları ifade edilebilir.

Katılımcı11: ... Mekan olarak bu kadar çok sıkıntılı bir yerde çalışmak zorunda kalsaydım bende hani bu kadar iyi olabilir miydim bilmiyorum ama benim için mekan biraz daha şartlar uygun olursa ama öğrenciler sorunlu olduğunda daha çok iyi hepsi ile bir arada baş edebileceğimi düşünmüyorum ben. Mekan sıkıntılı hani şu an benimde vicdani olarak içimden geçen tabii ki böyle bir yerde sosyal yardımların olduğu bir yerde çalışmak daha güzel bir şey. Ama gerçek hayatta da baktığımızda hepsini yapabilir miydim diye düşünüyorum hepsini beceremezdim. Yararımdan çok zararımdaydı olurdu. Hiçbir etkide de bulunmayabilirdim ama benim için herhalde bu kadar çok şey, fazla olurdu ama vicdani olarak isterdim ama yapabilir miydim bilmiyorum.

Katılımcı35: Beni de diğer filmlere göre daha çok etkilediğini söyleyebilirim çünkü filmin kahramanı ile daha çok özdeşleştiriyoruz kendimizi o yüzden diğerlerine göre daha fazla etkiledi ve hani evli çocuğu olan bir bayan öğretmen bunu yapabiliyorsa bizimde çok farklı bir hayatımız

olmayacak ve hani kötü koşullarda öğretmenlik yapmak zorunda kalacağız. Hepsi bizim karşılaşacağımız koşullar. Bunu birisi başarabilmişse biz de başarabiliriz diye düşündüm.

Katılımcı21: Birde hocam şöyle bir şey var. O kadın çocukluğundan beri öğretmen olmak istiyor. Şöyle bir şey var bizim sınıf öğretmenliği bölümünde diğer bölümler hakkında yorum yapmayacağım ama bizde çoğu kişi puanı örneğin Hukuk'a, PDR'ye yetmemiştir o nedenle gelmiştir ve öğretmenliğin niteliklerini hiçbir şekilde taşıyor. Ben kendi isteğimle geldim. İsteğimdi sınıf öğretmeni olmak. Bu yüzden hocalarımız şey diyor kızlar pes edip dönüyorlar. Sürekli bize bunu söylüyorlar. Ya bu şundan kaynaklı istekli gitmiyoruz. Öğretmen olmanın özelliklerini içimizde taşıyoruz aslında. O yüzden pes edip geliyoruz ama eğer gerçekten içinde varsa öğretmenlik, isteyerek yapıyorsan illa ki başa çıkarsın yani.

Öğretmen adaylarının izlenen filmlerden hareketle kendi konularına uygun anlamlar ürettikleri görülmektedir. Özellikle filmde konu olarak yeni mezun bir bayan öğretmenin hikâyesinin işlenmesinin öğretmen adaylarının müzakereci okuma yapmalarına zemin hazırladığı düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının senaryodan hareketle kişisel anlamlara ve yorumlamalara ulaştıkları görülmektedir. Örneğin Katılımcı11'in filmde konunun geçtiği ortamdan yola çıkarak kendi karşılaşması muhtemel şartlarla ile bir benzerlik kurduğu ve kendisi ile ilgili değerlendirmeler yaptığı görülmektedir. Katılımcı11'in kendisini bu anlamda çok da yeterli görmediğini ifade etmesinin de eleştirel yansıtma becerileri açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Yine diğer bir öğretmen adayının da filmde öğretmen karakteri ile benzer özelliklere sahip olmalarından hareketle kendi mesleki deneyimleri hakkında düşüncelerini dile getirdiği görülmektedir. Öğretmen adaylarından Katılımcı21 ise filmle ilgili düşüncelerini değerlendirirken öğretmenin mesleğe yönelik tutumuna dikkat çekmiş ve buradan kendisinin ve arkadaşlarının bu mesleği tercih etme sebeplerini sorguladığı görülmektedir. Kara Tahtanın Ötesinde filmine yönelik öğretmen adaylarının gerçekleştirdiği bir diğer okuma biçimi ise hegemonik okumadır.

Katılımcı2: Galiba bende bu şekilde bir okulu isterdim. Büyük ihtimalle bir benzeri ile karşılaşacağız. Ne bileyim böyle onlar ilk seni görüyorlar, ilk seni tanıyorlar senle bir şeylere bağlanmaya çalışıyorlar. Onlara güven duygusu aşıyorsun. Her şeyle sen baş ediyorsun yoksa her şey hazır olan bu okullarda onlar zaten bir şeylere sahip oluyor senin katman gereken çok fazla şey olmuyor ders öğretmek dışında. Ama buradaki bunlardaki değişikliği görmek bence çok güzel bir şey olurdu ne bileyim çok iyi olsa gerek. Katılımcı21: Hocam şöyle bir şey var filmde gördüğümüz gibi çocuklar öğretmenlerini annesi gibi seviyorlar. Hastaneye ziyarete geldiklerinde biz onun çocuklarıyız diyorlardı zaten. Hani o sevgiyi düşündüğün zaman illa ki bir şeyleri yaparsın illa ki o şeylere katlanırsın.

Katılımcı27: Çok uygulandım. Diğer filmleri bir kaygıyla izlemiştim. Bende böyle olabilir miyim diye ama bunu izlerken hiç kaygı duymadım. Olabilecek şeylerdi. Kendimi yerine koyabildim yani.

Çok etkilendim çok duygulandım ve hatta ağladım.

Öğretmen adaylarının filme yönelik düşünceleri ele alındığında zaman, zaman hegemonik okuma biçimine uygun alımlama yaptıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarının film sahneleri ile birebir düşünceler ürettikleri doğrudan alımlama yaptıkları görülmektedir. Örneğin; öğretmen adaylarından Katılımcı2'nin kendi çalışmak istediği okuldan bahsederken film senaryosundan oldukça etkilenmiş olduğu görülmektedir. Katılımcı2, senaryo ile doğrudan ilişkili ifadelerle yer vermektedir. Diğer öğretmen adaylarının da doğrudan film sahneleri ile bağlantı kurarak içeriğe uygun bir alımlama gerçekleştirdikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının nadiren başvurdukları okuma biçimi ise karşıt okuma olmuştur.

Katılımcı35: Şimdi bence bu okul biraz farklıydı. Mesela önceki filmde öğrencilerde eğitime çok gönüllü değillerdi ama bu filmde çocuklar eğitim görmek istiyorlar. Hani biz bunlarla karşılaşacak mıyız bilmiyorum. Bizde böyle çocuklar sanmıyorum... Aileleri de ne kadar fakir de olsalar onlar da eğitimin bilincindeler öğretmen çok az bir çabayla onlara her şeyi fark ettirebiliyor. Böyle aileler bilmiyorum da çok zor... Katılımcı15: Hocam ya bence biraz da kişilikle alakalı. Her insan bunu yapmazdı. Gerçek bir hikaye idi kişi karakteri veya kişiliği bunu gerektirmeseydi bununla mutlu olmasaydı o da bırakıp giderdi. Hani aileleri velileri uğraşmıyor ben mi uğraşacağım tarzında düşünce yapısına sahip olsaydı o da yapmazdı. Bu kişide öyle bir düşünce öyle bir kişilik yoktu o yüzden.

Karşıt okuma biçimi gerçekleştiren öğretmen adayları her ne kadar gerçek bir hikayeden kurgulanmış bile olsa filmde bahsedilen tarzda bir öğretmenin, ailelerin ve öğrencilerin gerçekte karşılaşılması güç örnekler olduğunu düşünmektedir. Örneğin Katılımcı35, öğrenme ihtiyacı duyan öğrencilerle, eğitimin bilincinde olan ailelerle karşılaşmasının çok mümkün olmadığını düşünmesi nedeniyle filme yönelik karşıt bir okuma gerçekleştirdiği görülmektedir. Katılımcı15 ise filmdeki durumun öğretmene bağlı olduğunu vurgularken bunun bir kişilik meselesi olduğunun üzerinde durarak bu bağlamda karakterin öğretmenlik yeteneği açısından filme yönelik karşıt okuma gerçekleştirdiği görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde okul ve öğretmen içerikli sinema filmlerinin öğretmen adayları tarafından müzakereci bir okuma biçimiyle ele alındığı görülmektedir. Öğretmen adayları senaryoda var olan, filmde vurgulanan anlamların farkında olmakla birlikte kendi durumlarına, koşullarına uygun çıkarımlarda buldukları da görülmektedir. Özellikle öğretmen adaylarının, filmde yer alan karakterlerin ve koşulların kendilerine en yakın olduğu noktalarda hegemonik bir okuma biçimini benimsedikleri görülürken, filmde yer alan "efsane" öğretmen profilinin ve bu bağlamda ortam ve koşulların ütopyik olarak algılandığı ve toplumsal özellikleri ile uyumlu olmadığı noktalarda karşıt okuma biçimi gerçekleştirildiği görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Medyanın günümüzde bireylerin kitlelerin üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçek haline gelmiştir. İnsanların günlerinin büyük bir bölümünü karşısında geçirdiği TV, sosyal medya denilen internet temelli web ortamları, sinemalar vb. günümüzde insanları bireysel veya kitlesel olarak etkileme gücünde olan unsurlar haline gelmiştir. Bu gücün eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmaya başlaması ise eğitim bilimleri bağlamında yeni bir olgudur. Özellikle filmlerin eğitim-öğretim ortamında kullanılmasının yararlarından bahsedilmektedir. Ancak öğretmenlerin filmleri sınıfı ortamında amacının dışında veya uygun olmayan şekilde kullandığı yönünde düşünceler de söz konusudur. Özellikle öğretmenlerin filmleri öğrencilerin olumlu davranışları sonucunda bir ödül veya istenmeyen bir davranışı yapmamaları için bir rüşvet olarak kullandıkları ya da sınıfta sessizliği sağlamak öğrencileri “uyuşturmak” amacıyla eleştirilerde söz konusudur (Smith, 2009). Bununla birlikte öğretmen yetiştirme bağlamında ele alındığında filmlerden öğretmen yetiştirme sürecinde yeterli şekilde yararlanılmadığı ifade edilmektedir. Popüler filmlerin bu bağlamda öğretimsel amaçla kullanılmasının birçok açıdan etkili olabileceği ifade edilmektedir (Nugent & Shaunessy, 2003). Öğretmen adaylarının konuları dramatize edebilmeleri ve odaklanmalarına, tartışma için belirgin bir nokta oluşturmalarına ve kişisel deneyimler ile bağlantı kurabilmelerine yardımcı olacaktır (Harper & Rogers, 1999).

Bu noktada öğretmen yetiştirme sürecinde kullanılacak filmlere ilişkin özellikle yabancı alan yazında birçok değerlendirmenin söz konusu olduğu görülmüştür. Örneğin Harris (2009) popüler kültürdeki öğretmen imajını sinema filmleri kapsamında değerlendirmiştir. Scanlon (2008) ise, çalışmasında ekrandaki öğretmen imajının gerçeği ne kadar yansıttığını sorgulamıştır. Beyerbach (2005) belirli filmler üzerinden hareketle öğretmen ve öğrencilerin sosyo-kültürel bağlamda filmlerde nasıl ele alındığını ifade etmiştir. Yine bir başka çalışmada ise filmlerdeki fizik öğretmeni imajına yer verilmektedir (McCullick, Belcher, Hardin, & Hardin, 2003). Bauer (1998) tarafından ise filmlerde yer alan öğretmenler özellikle cinsiyet ayrımı temelinde ele alınmıştır.

Okul filmlerinin ekranda bütün bir toplum imajını tasvir ettiği ifade edilmektedir. Hem aile hem de okul filmlerinin toplumun küçük birer temsili gibi olduğu, birinde yer alanların diğeri ile çok yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir. Hollywood filmlerinde okul konusu bilerek ya da bilmeyerek okul alanın çok dışında, korkular, ilgiler, tutumlar, kaygılara odaklandığı ve bunları geniş toplumsal alana yaydığı vurgulanmaktadır. Okulların ve özellikle öğretmenlerin değişen imajları, her ne kadar olumsuz durumlar içerse de, sadece okul sistemi içerisinde değil aynı zamanda toplumsal sistem içerisinde bir yansıtma unsuru olarak ele alınabileceği ifade edilmektedir (Considene, 1985). Bu bağlamda filmlerin öğretmen adayları üzerindeki etkisinin tespiti amacıyla öğretmen adaylarının filmleri alımlama biçimleri sorgulanmıştır.

Okul ve öğretmen içerikli sinema filmleri uygulaması sonrasında öğretmen adaylarının filmleri alımlama biçimleri incelendiğinde öğretmen adaylarının Hall (2003) tarafından geliştirilen üç okuma biçimini de kullandıkları görülmektedir. Ülkemizde gerçekleştirilen alımlama çalışmalarından biri olan Behzat Ç dizisinin alımlanmasına yönelik yapılan çalışmada Şeker ve Çavuş (2011); filmin çalışma grubu tarafından farklı türlerde

alımlandığını, dizinin izleyicisinin etkin ve duyarlı bir gözle her mesajı kendi düşünsel ve ideolojik çizgisine göre yorumladığı ifade edilmiştir. Kurtlar Vadisi dizisinin alımlanma düzeyine yönelik yapılan çalışmada ise Demir (2007) dizinin izleyiciler tarafından hegemonik şekilde alımlandığını ortaya koymuştur.

Gerçekleştirilen araştırma sürecinde ise öğretmen adayları tarafından izlenen sahnelerle ilgili olarak bazı durumlarda hegemonik okuma biçiminin bazı durumlarda müzakereci okuma biçiminin, bazen de karşıt okuma biçiminin gerçekleştirildiği görülmüştür. Öğretmen adaylarının filmleri okuma biçimleri incelendiğinde yoğun olarak müzakereci okuma biçimini kullandıkları görülmektedir.

Bunun yanında Ron Clark Story filminde öğretmen adaylarının yoğun olarak hegemonik okuma biçimini kullandıkları görülmektedir. Karşıt okuma her 3 filmde de en az başvurulan okuma biçimi olmakla birlikte en fazla karşıt okumanın Hayat Okulu filminde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durumun nedeni; izlenen filmlerden yalnızca Hayat Okulu filminin bir kurgu senaryoya dayanıyor olması ile açıklanmaktadır. Buradan hareketle öğretmen adaylarının filmlerde aktarılan mesajları büyük oranda kendi koşullarında değerlendirerek, kendilerine ait yeni anlamlar oluşturarak alımladıkları sonucuna ulaşılabilir. Ancak bu oluşturulan yeni anlamların filmde aktarılan mesajın karşıtı olmamakla birlikte büyük oranda filmdeki mesajın birebir karşılığı da olmamaktadır.

Hegemonik okuma biçimi ile filmi alımlayan öğretmen adaylarının filmdeki öğretmen karakterinin yerine kendilerini koyduğu ve kendini birebir aynı şartlarda düşündüğü görülmüştür. Öğretmen adaylarının filmdeki öğretmenlerin kişisel yaşamlarına ve mesleki yaşamlarına dikkat ederek buradan doğrudan anlamlar çıkardıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte filmlerde yer alan öğrenci sorunlarını doğrudan kabullendikleri gözlenmiştir. Yine öğretmen adaylarının filmde yer alan okullara benzer ortamlarda ve koşullarda öğretmenlik yapmak istedikleri kendi ifadelerinden anlaşılmıştır.

Karşıt okuma biçimi ile filmleri alılmayan öğretmen adaylarının ortak noktası filmlerde ki öğretmen profilinin ve koşulların ütopyik olduğuna yönelik algılara sahip olmalarıdır. Öğretmen adayları filmlerde yer alan şartların (eğitim sistemi, aile yapısı, toplumsal yapı, sosyo-ekonomik seviye, değer sistemi, vb.) ülkemizin şartları ile uyumlu olmadığını dile getirerek karşı okuma gerçekleştirmişlerdir. Öğretmen adaylarına göre filmlerde olduğu gibi eğitim-öğretim konusunda bilinçli ailelere, filmlerde olduğu kadar, sık rastlamak çok mümkün olmayacaktır. Yine karşıt okuma gerçekleştiren öğretmen adayları filmlerdeki karakterlerin başarılarını kişilik meselesi olarak ifade etmiş ve öğretmenliğin doğuştan kazanılan bir yetenek olduğu algısıyla filmlerde yer alan bir çok sahnede karşıt okuma gerçekleştirmiştir.

Müzakereci okuma biçimi ile filmi alımlayan öğretmen adayları, filmdeki koşulları kendi karşılaşacakları muhtemel koşullarla karşılaştırma yoluna gittikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının filmlerden hareketle çevrenin kendi mesleki deneyimleri üzerindeki etkisini sorguladıkları gözlemlenmiştir. Öğretmen adayları, öğretmenlerin bir süre sonra birbirlerine benzediklerine yönelik çıkarımlarda bulunmuşlardır. Öğretmen adayları filmlerden hareketle sorunun varlığının çözüm ihtiyacına neden olduğunu

bunun da bireyleri öğrenmeye daha açık hale getirdiğini düşünmektedirler. Dolayısıyla filmlerde işlenen problemlerin öğretmen adayları tarafından bir fırsat olarak algılandığı yorumunun da yapılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Buna rağmen öğretmen adaylarının filmlerden hareketle kendilerini çok da yeterli görmedikleri, öğretmenlik eğer filmlerdeki gibi ise kendilerini henüz yeterli hissetmediklerini ifade ettikleri görülmüştür. Benzer şekilde Trier (2001) çalışmasında öğretmen adaylarının izlenen filmlerin sonucunda, öğretmen olmanın ne anlama geldiği, toplumsal beklenti ve algılar konusunda düşüncelerini dile getirdiğini ifade etmiştir. Bruner'in (1994) çalışmasında ise öğretmen adayları sadece filmler ve metinler arasında bağlantı kurmamış aynı zamanda film/metin ile kendi deneyimleri arasında da değerlendirmeler de bulunmuşlardır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında öğretmen yetiştirme sürecinde gerçek veya gerçeğin benzeri olan durumlardan yararlanılarak öğretmen adaylarının bu durumlar üzerinde yansıtma yapmaları ve bu durumlar üzerinden etik sosyal ahlaki vb. boyutlarda sorgulamalar gerçekleştirilmeleri önerilmektedir. Bu noktada birçok medya öğesinden faydalanılabileceği gibi öğretme yetiştirme amaçlı kullanıma uygun yerli ve yabancı filmlerin varlığı söz konusudur. Bu filmlerin öğretmen yetiştirme amaçlı olarak kullanımı tavsiye edilmektedir.

Öğretmen yetiştirme sürecinde kullanılabilecek olan film vb. medya unsurlarının öğretmen yetiştirme süreci bağlamında pedagojik açıdan analizleri yapılmalı ve bu anlamda bir öğretmen yetiştirme sürecinde kullanılan medya unsurları arşivi oluşturulmalıdır. Bununla birlikte bu filmlerin öğretmenler ve öğretmen adayları üzerinde etkili olabileceği düşünülen farklı alanlar ve becerilerde de akademik çalışmalara önem verilmeli, öğretmen adaylarının medya öğelerini okuma/alımlama biçimleri üzerinde farklı bağlamlarda çalışmalara yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ang, I. (1996). *Living Room Wars - Rethinking media audiences for a postmodern world*. London and New York: Routledge Press.
- Barnett, L. A. and Allen, M. P. (2000). Social class, cultural repertoires, and popular culture: the case of film. *Sociological Forum, Vol. 15(1)*, 145-163.
- Bauer, D. M. (1998). Indecent proposals: Teachers in the movies. *College English, 60 (3)*, 301-317.
- Beyerbach, B. (2005). The social foundations classroom: Themes in sixty years of teachers in film: Fast Times, Dangerous Minds, Stand on Me. *Educational Studies, 37(3)*, 267-285.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: teknikler ve örnekler çalışmaları*. Siyasal Kitabevi.
- Brunner, D. (1994). *Inquiry and Reflection Framing Narrative Practice in Education*. New York : Suny Press.
- Büker, S., & Gürhan, T. (2010). Sinema: Tarih-Kuram-Eleştiri. *Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul*.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Considene, D. (1985). *The Cinema of Adolescence*. Jefferson and London : McFarland & Company Inc.
- Demir, N. K. (2007). Elazığ'da Kurtlar Vadisi dizisinin alımlanması. *Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (2)*, 251-266.
- Eagleton, Terry. (2004), *Edebiyat Kuramı Giriş*, Çev.: Tuncay Birkan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Fisher, R., Harris, A., & Jarvis, C. (2008). *Education in Popular Culture: Telling Tales on Teachers and Learners*. New York: Routledge.
- Fives, H., & Buehl, M. M. (2005). Assessing Teachers' Beliefs about Pedagogical Knowledge: Developing an Instrument. In *Annual Meeting of the Southwest Educational Research Association, New Orleans, LA*.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (1993). *How to design and evaluate research in education* (Vol.7). New York: McGraw-Hill.
- Giroux, H. (1993). Reclaiming the Social: Pedagogy, Resistance and Politics in Celluloid Culture. J. Collins, H. Radner, & A. Preacher (Ed.), *Film Theory Goes to the Movies* içinde (s. 37-55). New York : Routledge.
- Hall, S. (1994). Reflections upon the encoding/decoding model: An interview with Stuart Hall. *Viewing, reading, listening: Audiences and cultural reception*, 253-274.
- Hall, S. (2003). "Kodlama kodaçımı" içinde söylem ve ideoloji. (B. Çoban, Çev.) İstanbul: Su Yayınları.
- Harris, D. N., & Sass, T. R. (2009). *What makes for a good teacher and who can tell?.* Urban Institute.
- Hermans H. J.. M. (2001). The diological self: toward a theory of personal and cultural positioning. *Culture & Psychology*, Vol. 7(3), 243-281. Sage: London
- Höijer, B. (2005). İzleyicilerin televizyon programlarına alımlayışı: Kuramsal ve metodolojik değerlendirmeler. Ş. Yavuz (ed.), *Medya ve İzleyici Bitmeyen Tartışma* içinde (Ş. Yavuz, Çev., s. 105-131). Ankara: Vadi Yayınları.
- İnal, Ayşe M. (1996). *Haberi okumak*. İstanbul: Temuçin yayınları.
- Jensen, K. B. (1991). Reception analysis: Mass communication as the social production of meaning. K. B. Jensen, & N. W. Jankowski (Ed.), *A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Communication Research* içinde, (s. 135-149). London: Routledge.
- Jensen, Klaus B., Rosengren, Karl E. (2005). *İzleyicinin peşindeki beş gelenek. Medya ve izleyici bitmeyen tartışma*. (der: S. Yavuz, çeviren: S. Yavuz). Ankara: Vadi Yayınları, 55-85.
- Kalof, L., Dan, A., & Dietz, T. (2008). *Essentials of social research*. McGraw-Hill Education (UK).
- Kaskaya, A., Ünlü, İ., Akar, M. S., & Özturan Sağırlı, M. (2011). The Effect of School and Teacher Themed Movies on Pre-Service Teachers' Professional Attitudes and Perceived Self-Efficacy. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11(4), 1778-1783.
- Kaskaya, A. (2012). Evaluation of the Research in the Scope of the Proficiency of Teachers in Terms of Subject, Aim, Method, and Results. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(2), 800-805.
- Kaşkaya, A., & Selçuk, Z. (2016). The development of critical reflection skills: An application of school and teacher themed movies. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 4237-4257.
- Laughey, D. (2010). *Medya Çalışmaları Teoriler ve Yaklaşımlar*. (A. Toprak, Çev.) İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- MacDonald, D. (1999). Teacher attrition: a review of literature. *Teaching and Teacher Education*, 15 (8), 835-848.
- Mason, J. (2002). *Researching Your Own Practice: The Discipline of Noticing*. London: Routledge / Faber.
- McCammon, L. A., Miller, C., & Norris, J. (1997). Using case studies in drama/theatre teacher education: a process of bridge building between theory and practice. *Youth Theatre Journal*, 11, 103-112.

- McCormick, P. (2007). *Film school: Teacher-student relationships in movies can be inspirational or downright creepy. but as catholics it's up to us to help each other learn and grow*. U.S. Catholic, <http://www.thefreelibrary.com/Film+school%3a+teacher-student+relationships+in+movies+can+be...-a0162470179> 13.03.08
- McCullick, B., Belcher, D., Hardin, B., & Hardin, M. (2003). Butches, bullies and buffons: Images of physical education teachers in the movies. *Sport, Education and the Society*, 8 (1), 3-16.
- Mitchell, C., & Weber, S. (1999). *Reinventing Ourselves as Teachers*. Philadelphia: Falmer Press.
- Morley, D. (2005). *Family television: Cultural power and domestic leisure*. Routledge.
- Mutlu, Erol. (2004), *İletişim Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Nugent, S. A., & Shaunessy, E. (2003). Using film in teacher training: Viewing the gifted through different lenses. *Roeper Review*, 25 (3), 128-134.
- O'Farrel, L. (2000). Enhancing drama teacher education with student-written teaching cases. *Stage of The Art*, 11 (2), 451-468.
- Onay, A. (2011). *Reklam okuma biçimleri: Kişisel değerlerin etkisine ilişkin bir alımlama çalışması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Özsoy, A. (2005). *Popüler kültür ürünleri olarak durum komedileri: "Çocuklar Duymasın" örneğinde aile söylemi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. (3. Baskı). Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Robertson, J. P. (1995). Screenplay pedagogy and the interpretation of unexamined knowledge in pre-service primary teaching: Taboo. *The Journal of Culture and Education* 1, 25–60.
- Scanlon, L. (2008). *How is reel? Teachers on screen and in the classroom*. Eylül 15, 2012 tarihinde Australian Review of Public Affairs: <http://www.australianreview.net/digest/2008/09/scanlon.html> adresinden alındı
- Smith, G. T. (2009). *Is Film an Effective Teaching Tool for High School Literature*. Ohio: The Faculty of the College of Education Ohio University.
- Stevenson, N. (2008) *Medya kültürleri: sosyal teori ve kitle iletişimi*. (Çev: G. Orhon ve B. E. Aksoy). Ankara: Ütopya yayınevi.
- Storey, J. (2000). *Popüler Kültür Çalışmaları*, (Çev: K. Karaşahin) Babil Yayınları: İstanbul.
- Şahin, S., Atasoy, B., & Somyürek, S. (2010). Öğretmen Eğitiminde Örnek Olay Yöntemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (2), 253-277.
- Şeker, T., & Çavuş, S. (2011). "Behzat Ç. bir Ankara polisiyesi" dizisinin alımlama analizi. *Global Media Journal Turkish Edition*, 2 (3), 86-104.
- Şenel, S. (2009). *Fantastik sinema ve günlük düşünce: Yüzüklerin efendisi üzerine bir alımlama çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Trier, J. (2001). Challenging the Cinematic Construction of "Literacy" with Preservice Teachers. *Teaching Education*, 12 (3), 302-314.

- Trier, J. (2002). Exploring the concept of "habitus" with preservice teachers through the use of popular school films. *Interchange*, 33 (3), 237-260.
- Veenman, S. (1984). Perceived problems of beginning teachers. *Review of Educational Research*, 54 (2), 143-178.
- Wenger, R. (1943). Motion pictures in teacher education. *Educational Research Bulletin*, 22 (4), 90-96.
- Yavuz, S. (2007). *Reklamları izlediniz*. Ankara: Ütopya yayınevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Today, the effect of media on individuals has become an undeniable fact. Applying this in the education and training environments is a new fact within the scope of the educational sciences. Specifically, it is mentioned that the films are useful in the education and training sciences (Smith, 2009). In addition, when it is considered within the scope of teacher training, it is cited that the films are not applied sufficiently during teacher training process (Nugent & Shaunessy, 2003). It is claimed that it may help the pre-service teachers to demonstrate and focus on the topics, constitute a definite point for discussion and make connection with personal experiences (Harper & Rogers, 1999).

It is claimed that the school topic mainly focuses on fear, interests, attitudes and anxiety apart from the school itself, intentionally or not, and spreads these to the community. It is stressed that the changed forms of schools and teachers, although they have some negative conditions, can be dealt as a mirroring element not only within the context of school alone, but also in the social system (Considene, 1985).

The main point, which should be discussed at that point, that the success of the media in affecting the society. It can be claimed that it manages this especially with the help of the popular culture (Laughy, 2010). However; at that point, it can be regarded that the viewers are not the passive receivers of the meaning of the film, but the active participants in the constitution of this meaning. As the meaning is not only the text-oriented, but the result of the interactive process of text and context. A significant part of this context is the reception. The reception does not depend on what the film has in itself, what the formal meanings are, what the filmmakers mean or what some critics say, it depends on what message does the film give to different viewers (Büker and Topçu, 2010).

The 'coding code-opening' model, in which Hall placed the viewers actively and pointed to the existence of various reading styles, is significant regarding this point (Ang, 1996). The 'coding code-opening' model presented a crucial development in terms of media and its viewers considering the reader in the cultural war on the meaning and the relative strength of the text (Moores, 1995, as cited in; Onay, 2011). According to the triple reading format developed by Stuart Hall, the viewer may interpret a media message in three ways (Yavuz,

2007). *i)* Dominant/hegemonic reading: The viewer can take the connotations in a text exactly and correctly. *ii)* Negotiated reading: the viewer knows, what is dominantly defined and made sense professionally in this reading style. *iii)* Cross-reading: The message is being coded in the opposite way, reconstructed in an alternative reference framework.

The mass media not only represents the people's meanings and practices, but also shapes and represents the meanings and practices of many people by media communications (Hermans, 2001). In this context, it was aimed to determine during the research process how the school and teacher included movies recognized by the pre-service primary school teachers.

Method

The research was carried out with adopting the case study method among the qualitative research models. As the types of film reception of the pre-service primary school teachers were dealt with during the research, it can be claimed that the research was handled in the type of the real (internal) sample case among the sample case studies. The study group of the research included totally 38 pre-service teachers who were the 4th class students in the Department of Primary School Teacher Training in Gazi University. In determining the study group in the research, it was taken into consideration that the participants had taken the lessons, which were given, within the scope of educational sciences and contextual education placed in the department of primary school teacher training in the faculties of education.

The data were collected during the research with the help of a protocol form application developed by adapting the "Pedagogical Faith Interview Form" developed by Fives & Buehl (2005). The films "The School of Life", "Ron Clark Story", "Beyond the Blackboard" were applied during the research. The content analysis method was used during the data analysis process. In determining the styles of receptions of films used in the research by the pre-service teachers, a coding system was adopted according to the 'coding code-opening' model developed by Stuart Hall.

Result and Discussion

When the reception styles of the pre-service teachers were investigated, it was noticed after the application of school and teacher included movies that the pre-service teachers used all the three reading styles developed by Hall (2003). However, when the film reading styles of the pre-service teachers were analysed, it was noticed that they used the negotiator reading style mostly.

Also, it was found out that the pre-service teachers used mostly the hegemonic reading style during the film of Ron Clark Story. Also, that the cross reading was the least used reading style in all the three movies, it was encountered in The School of Life mostly. The reason for this case can be explained as that only The School of Life film was based on a fictional scenario. Considering this, it can be concluded that the pre-service teachers

reception to the movies evaluating the messages given in the films within the scope of their life conditions mainly and constituting new meanings related to themselves. However, these constituted new meanings were not exactly the same meanings given in the film, but they were not the opposite.

It was noticed that the pre-service teachers, who recipient that film with the hegemonic reading style, recognised themselves as the teacher character placed in the film and thought themselves in the same conditions. It was concluded that the pre-service teachers, paying attention to the personal and professional lives of the teacher characters in the films, made direct sense. Also, it was observed that they admitted the student troubles in the films directly. Also, it was understood from the pre-service teachers expressions that they wanted to be like the teachers in similar schools and situations stated in the films.

The common point of the pre-service teachers, who recipient the films with the cross-reading style, was they had the beliefs that the teacher profiles and situations in the films were imaginary. The pre-service teachers, who claimed the situations in the films were not the same as the situations in our country (education system, family structure, social structure, socio-economic level, value system, etc...), demonstrated cross reading. According to the pre-service teachers, contrary to the films, it cannot be possible to come across with the parents, who are conscious in the topic of education. In addition, the pre-service teachers, who demonstrated the cross reading, claimed the success of the characters in the films as personal talents and demonstrated cross-reading with the reception of being a teacher was an innate talent.

It was observed that the pre-service teachers, who recipient the film with the negotiator reading style, compared the situations in the film with the possible conditions they may come across. In this context, it was noticed that the pre-service teachers interrogated the effect of the environment on their professional experiences considering the film. The pre-service teachers reached a conclusion that the teachers behaved like each other in time. The pre-service teachers, considering the films, think that the presence of problem needs to be solved, and this also makes the individuals more ready to learn. Therefore, it was concluded that the pre-service teachers recognized the problems in the films as an opportunity. Nevertheless, the pre-service teachers expressed considering the films that they were not ready enough for the profession, if the teaching profession was as in the movie, they would not ready, yet. Similarly, in his study; Trier (2001) claimed that the pre-service teachers recognised the teaching profession as a result of the films, expressed their thoughts on being a teacher, social expectations and receptions. In the study by Bruner (1994), the pre-service teachers not only made the connection with the films and texts, but also made evaluations between the film/texts and their own experiences.

From the results gathered in the research, in addition to the domestic and foreign films, which are suitable for teacher training, applying other media contents are also recommended. With this purpose, it will be significant to prepare a media archive including the materials as film, advertisements, news, etc..., which may be used during the teacher training process, and make pedagogical analyses of these media contents. Moreover, a

selective lesson, which includes the activities within the base of school and teacher included movies or various media elements, should be involved in the teacher training programs. In addition, the academic studies in different area and skills, which are related to these films and may have significance on teachers and pre-service teachers, should be encouraged, and different studies on reading/reception styles of the media elements by the pre-service teachers should also be carried out.